

ILLUSTRATIE: HEIN DE KORT VOOR HET FINANCIËLE DAGBLAD

ENERGIE

Terugval verbruik vraagt bijsturing klimaatstrategie

De World Energy Outlook (WEO) van het International Energieagentschap (IEA) is dit jaar een bijzondere editie. Naast de gebruikelijke langetermijnbespiegelingen is er dit jaar ook aandacht voor de kortetermijneffecten van de pandemie op de wereldwijde energieconsumptie en -productie.

Onder de titel *Uitgesteld herstel* toont de WEO 2020 een scenario waarin het herstel van de energievraag en het energieaanbod langer op zich laat wachten. Dit komt door de tegenvallende economische groei als gevolg van de terugkerende coronalockdowns.

Dit scenario lijkt inmiddels te worden bewaarheid. Dat zien we aan de kostenbesparende maatregelen die enkele grote internationale olie- en gasmaatschappijen aankondigden tijdens de presentatie van hun cijfers voor het derde kwartaal. Hierbij nemen zij een voorschot op de komende jaren. Nagenoeg alle olie- en gasproducenten voorzagen immers al flinke reorganisaties en strategische heroriëntaties.

De aandacht voor de gevolgen van de pandemie maakt de WEO 2020 meer dan de gebruikelijke tour d'horizon van ruim 800 pagina's beschouwingen over internationale ontwikkelingen in alle energiesectoren (olie, aardgas, kolen en elektriciteit) voor de komende drie decennia. Het is ook een studie naar de potentiële effecten van de coronacrisis voor de internationale energiewereld.

CRUCIAAL PEILJAAR

In de periode dat de auteurs aan de WEO 2020 werkten, was de komst van een tweede of derde coronagolf nog onzeker. Dit maakt de analyse van het scenario *Uitgesteld herstel* eigenlijk nóg interessanter, omdat deze vooruitblik inmiddels door de realiteit is ingehaald. Het scenario kijkt in WEO-termen slechts kort vooruit: naar 2030. Maar dat jaar is ook het cruciale peiljaar voor het klimaatbeleid. In 2030 moeten we immers ook kijken of we op schema liggen om de klimaatdoelen voor 2050 te kunnen halen, onder meer die van het klimaatakkoord van Parijs.

➔ **Pandemie veroorzaakt terugval verbruik op korte termijn**

➔ **Ook wordt terugval in investeringen voorzien**

➔ **Kopersmarkt voor langere periode**

De voorziene kopersmarkt zal diep inhakken op de inkomsten van producerende landen en bedrijven

Het *Uitgesteld herstel*-scenario komt uit op de laagste groei van de energievraag sinds de jaren dertig. De pandemie zet de totale wereldwijde energievraag op een nieuw en veel lager startpunt, met bovendien grote regionale verschillen in de vraag ten opzichte van het basisscenario. Zo herstelt de olievraag in de Oeso-landen langzaam. Pas tegen 2027 zal deze weer op een precrisisniveau zijn.

De energievraag neemt volgens het scenario het snelst af in landen die in het vorige decennium een flinke stijging van de vraag zagen. Denk aan China en andere Aziatische landen. Dit is opvallend, omdat juist landen als China het virus beter onder de knie lijken te hebben. Maar het is de lagere economische groei in de rest van de wereld die debet is aan de lagere vraag naar vooral fossiele brandstoffen in China. Dit zullen we voor China ook zien bij mogelijke nieuwe coronagolven elders in de wereld. De geplande heroriëntatie van China op de binnenlandse vraag, en dus minder op buitenlandse vraag, is in dit licht begrijpelijk.

ASYMMETRISCHE KLAPPEN

Door de verwachte lagere energieprijzen verwacht het IEA dat vooral de vraag naar kolen zwaar zal lijden onder de hardere concurrentie met aardgas en hernieuwbare energie. Maar ook de vraag naar aardgas en olie daalt ten opzichte van eerdere verwachtingen. Voor het klimaat zou dat een positieve uitkomst zijn; voorgaande WEO's waarschuwden juist voor de langdurige impact op het klimaat van de relatief jonge vloot van kolencentrales in Azië. De vraag is of de moeilijke positie voor kolen die uit dit nieuwe scenario spreekt, leidt tot een definitief einde van kolengestookte centrales.

In het scenario *Uitgesteld herstel* is de vraaguitval ook per sector ongelijk verdeeld. De grootste terugval in energievraag wordt voorzien voor de scheepvaart, luchtvaart, industrie en de elektriciteitssector. In het wegtransport en de gebouwde omgeving lijkt de terugval geringer.

Hoe kan de benodigde infrastructuur voor duurzame elektriciteit worden uitgebreid en versterkt in een situatie van te-

gevallende vraag? Dit is mede afhankelijk van de ontwikkeling van de tarieven voor duurzame energie, de ontwikkeling van het klantenbestand en inkomstenomvang voor de netwerkbedrijven. Hier kan een prikkel vanuit de overheid om te blijven investeren een brug naar de toekomst slaan. Dit hangt echter ook af van de vraag hoeveel inkomsten energiebedrijven kunnen ophalen bij consumenten.

ANDER GESTERNTTE

Uitgesteld herstel voorziet met gemiddeld 18% een aanzienlijke terugval in energie-investeringen ten opzichte van het basisscenario. De terugval van de investeringen in olie en gas zijn in dit nieuwe scenario nog veel hoger en staan niet in verhouding tot de terugval van de vraag naar olie en gas in 2020. De mogelijke terugval in investeringen in fossiele brandstoffen wordt bovendien niet gecompenseerd door investeringen in hernieuwbare energie.

Het nieuwe scenario voorziet voor lange tijd een kopersmarkt. Dit hakt dan ook diep in op de inkomsten van de producerende landen en bedrijven en vermindert hun investeringscapaciteit. Dit kan op zijn beurt leiden tot flink krappere markten, wanneer later in de tijd het economisch herstel weer zijn intrede zal doen.

Al met al is het gesternte waaronder landen hun energie- en klimaatambities voor 2030 en 2050 moeten vormgeven door de pandemie grondig veranderd. Overheden en energiebedrijven zullen daarom nog veelvuldig de strategie moeten aanpassen om deze nieuwe uitdaging het hoofd te kunnen bieden.

Coby van der Linde is directeur Clingendael International Energy Programme (CIEP) en (deeltijd)hoogleraar geopolitiek en energie aan de RUG. Reageer via expert@fd.nl.

